

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The making of Buddhism in modern Indonesia: South and Southeast Asian networks and agencies, 1900-1959

Yulianti

Citation

The making of Buddhism in modern Indonesia: South and Southeast Asian networks and agencies, 1900-1959. (2020, November 5). *The making of Buddhism in modern Indonesia: South and Southeast Asian networks and agencies, 1900-1959.* Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/138130>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/138130>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/138130> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Yulianti

Title: The making of Buddhism in modern Indonesia: South and Southeast Asian networks and agencies, 1900-1959

Issue Date: 2020-11-05

Samenvatting

Dit proefschrift richt zich op de *actors* en *agencies* in de transnationale Boeddhistische netwerken die een rol speelden in het vormgeven van boeddhisme in Indonesië in de periode 1900-1959. Gebruikmakend van transnationale netwerken als raamwerk, heeft dit proefschrift ten doel om te begrijpen hoe boeddhisme geleidelijk een plaats in de Indonesische samenleving veiligstelde. Door de laat-koloniale en vroeg-postkoloniale periodes als een continuüm te zien waarbinnen het boeddhisme zich wortelde in de Indonesische samenleving verbindt het proefschrift ontwikkelingen die tot nu toe behandeld zijn alsof zij door een breuklijn – de Indonesische onafhankelijkheid - van elkaar gescheiden werden.

Dit proefschrift bepleit dat het moderne boeddhisme dat zich ontwikkelde in de Indonesische archipel een product was van wereldwijde en regionale religieuze transformaties. Van bijzonder groot belang was hierbij de verspreiding van het theravada boeddhisme van Zuid- naar Zuidoost-Azië. In het bijzonder onderzoekt dit proefschrift de dominante rol van leken, boeddhistische monniken en intellectuelen die woonden in en reisden naar koloniaal Indonesië. De bevindingen tonen aan dat vanaf 1920 niet-statelijke actoren een cruciale rol speelden in het tot stand brengen van connecties tussen de mensen die betrokken waren bij de verspreiding van het boeddhisme in koloniaal Indonesië, Zuidoost-Azië, Zuid-Azië en daarbuiten.

In Indonesië waren de *peranakan*-Chinezen de primaire lokale *actors* in dit proces. Hun rol was cruciaal vanaf het begin van de bestudeerde periode tot en met de jaren volgend op Indonesische onafhankelijkheid. De *peranakan*-Chinese gemeenschap kan gezien worden als een “plaats” waar mensen van verschillende achtergronden, die interesse hadden in het boeddhisme, hun ideeën over boeddhisme konden articuleren en met anderen konden communiceren. De *peranakan*-Chinezen waren de voornaamste gemeenschap die van oorsprong de noordelijke traditie (mahayana) van het boeddhisme aanhingen in Indonesië.

Het samenkomen van transnationale boeddhistische netwerken enerzijds en de Indonesische *peranakan*-Chinezen anderzijds had een grote impact op het vormen van boeddhisme in modern Indonesië. Hun treffen was een samenkost van twee verschillende ‘winden’ van het boeddhisme: respectievelijk de zuidelijke (theravada) en de noordelijke (mahayana) winden. De interacties tussen de twee winden genereerde de complexiteit en de unieke kenmerken die karakteristiek waren voor de ontwikkeling van het modern boeddhisme in Indonesië in de vroege twintigste eeuw.

Verscheidene soorten *actors* waren van groot belang in dit proces dat duurde vanaf de late koloniale tijd tot aan 1959. Ten eerste, de Europeanen die behoorden tot internationale organisaties, die aanhangers waren van of verbonden waren met het theravada boeddhisme, zoals de Theosofische Vereniging. Ten tweede, de Europeanen die de internationale boeddhistische organisatie ‘Java Buddhist Association’ oprichtten. Ten derde, de Zuid- en Zuidoost-Aziatische boeddhistische zendelingen uit Sri Lanka en Singapore. Ten slotte, de lokale Indonesiërs, voornamelijk de *peranakan* Chinezen, die het mahayana boeddhisme aanhingen.

De focus van dit proefschrift verschuift vervolgens naar de vraag, hoe de uitoefening van boeddhisme een plek kreeg in de publieke ruimte in Indonesië. Hierin waren de *klenteng* en de Borobudur van cruciaal belang, omdat sommige *klenteng* en de Borobudur een verzamelplaats werden voor door boeddhisten georganiseerde activiteiten, in het bijzonder vanaf de jaren 1930. Deze plekken trokken verschillende groepen aan uit de boeddhistische samenleving en degenen die zich met hen associeerden. De interesses van de Europese gemeenschap en de theosofen draaiden specifiek om de Borobudur en dit had grote invloed op het proces van het herwinnen van de verwaarloosde religieuze betekenis van de Borobudur als tempel. Dit herstel werd met name bereikt door boeddhistische religieuze performativiteit tot stand te brengen bij

de Borobudur, zoals de viering van Vesak, wat in 1927 voor het eerst plaats had. Aan de andere kant werd de klenteng de centrale plaats voor boeddhistische activiteiten van de *peranakan*-Chinezen.

Een verdere uitkomst van dit promotieonderzoek is het aantonen van de opkomst van partnerschappen en dhamma-connecties tussen de Indonesische boeddhistische samenleving en andere Aziatische regio's, die gecreëerd werden vanaf de koloniale tijd. De verbindingen met boeddhisten uit koloniaal Sri Lanka en Singapore resulteerden in de overdracht van boeddhistische materiële cultuur naar Indonesië, een fenomeen dat niet plaatsvond bij het creëren van banden tussen Indonesische boeddhisten en Westerse/Europese boeddhistische activisten. Deze aanname van boeddhistische materiële cultuur en moderne boeddhistische symbolen bestonden onder meer uit het overnemen van de boeddhistische vlag, boeddhistische standbeelden en het planten van de *bodhi* boom.

De introductie van boeddhistische materiële cultuur bevestigde de positie van boeddhisten in Indonesië, die hiermee onderdeel waren geworden van een bredere context van transnationale opvattingen van het boeddhisme. Voor Indonesische boeddhisten was dit het begin van sterkere dhamma-verbindingen die leidden tot meer vertrouwen in de ontwikkeling van boeddhisme in postkoloniaal Indonesië. Deze inter-Aziatische boeddhistische connecties vormden één van de fundamenteën voor de toekomst van het boeddhisme in Indonesië, in het bijzonder in de jaren 1950 toen boeddhisten in Indonesië officieel het theravada boeddhisme importeerden door de Bhikkhu-ordinantie uit te voeren.

Nadat Indonesië een onafhankelijke staat was geworden, toonde de boeddhistische gemeenschap een andere dynamiek. De meest zichtbare verandering was de afwezigheid van Europeanen in boeddhistische activiteiten en de boeddhistische gemeenschap. Er vond bovendien een instroom plaats van Javaanse en Balinese aanhangers van het boeddhisme en structurele veranderingen vonden plaats in de wijze waarop boeddhistische gemeenschappen georganiseerd waren. Als gevolg van de etnische diversiteit van de boeddhistische gemeenschap, ontstond een nieuwe plaats van samenkomst in 1955 in Semarang, Midden-Java, namelijk de vihara. Dit nieuwe boeddhistische centrum, Vihara Buddha Gaya Watugong, werd een cruciale plek voor boeddhistische activiteiten buiten de klenteng. Daarnaast schiep onafhankelijkheid, in tegenstelling tot de koloniale periode, nieuwe ruimtes en nieuwe kansen voor vrouwen om hun belangen na te streven.

Tijdens deze periode initieerden Indonesische boeddhisten eveneens nieuwe relaties met de staat, in het bijzonder met het Ministerie van Religieuze Zaken. Inter-Aziatische dhamma-netwerken en dhamma-verbindingen tussen Aziatische boeddhisten waren zichtbaar sterk en levendig in de jaren 1950, en leidden tot het in 1953 en 1959 in Indonesië inwijden van monniken die opgeleid waren in het theravadaboeddhisme. De ordinantie van 1959 wordt gezien als het toppunt van de (her)opleving van het boeddhisme in Indonesië. Het evenement werd gehouden in Semarang, Midden-Java. Het werd bijgewoond door hooggeplaatste monniken of bhikkhu Sangha uit Zuid- en Zuidoost-Aziatische landen.